

PRELIMINÄRT PROTOKOLL – JUSTERAS VID RÅDETS NÄSTA MÖTE

Utvecklings- och hållbarhetsrådets möte 31 januari 2020

Protokoll fört vid utvecklings- och hållbarhetsrådets möte kl 8.30 vid Ålands lagting.

Närvarande: Ordföranden, lantrådet Veronica Thörnroos (VT) samt ledamöterna Johanna Boijer-Svahnström (JBS – deltog fram till och med punkt 6), Dan E Eriksson (DEE), Rebecka Eriksson (RE), Birgitta Eriksson-Paulson (BEP), Petra Granholm (PG), Martha Hannus (MH), Barbara Heinonen (BH), Marcus Koskinen-Hagman (MKH), talman Roger Nordlund (RN), utvecklingsminister Alfons Röblom (AR) och Peter Wiklöf (PW). Dessutom närvarade rådets huvudsekreterare Micke Larsson (ML) samt hållbarhetslots Sofia Enholm (SE).

Förhinder att medverka: Niclas Forsström (NF).

Gäster: Lotta Angergård, Erika Boman, utbildnings- och kulturminister Annika Hambrudd samt Niklas Stenbäck (vid punkt 7, behandling av utkast till färdplan för strategiskt utvecklingsmål 1).

1. Mötets öppnande

Veronica Thörnroos önskade alla välkomna till utvecklings- och hållbarhetsrådets nionde ordinarie möte, som samtidigt är första mötet i rådets tredje mandatperiod (2020-2021).

2. Godkännande av föregående mötesprotokoll

Peter Wiklöf, som var mötesordförande vid rådets senaste möte, sammanfattade mötesdiskussionerna. Rådet **godkände** protokollet från mötet, den 15 november 2019.

3. Introduktion och presentation

3a. Micke Larsson redogjorde för bakgrund och nuläge (se bilaga 1 nedan) och belyste bl a:

- att lagtinget, med talman Roger Nordlund och lagtingsdirektör Susanne Eriksson arrangerade en utbildning (halvdag) för lagtingets ledamöter angående "lagtinget och utvecklings- och hållbarhetsagendan" den 7 januari 2020.
- att den storskaliga satsning på ökad efterfrågan på lokalproducerad och förnyelsebar energi, som rådet uttalade önskemål om i Statusrapport 2 (2018), förverkligats. Ett stort antal företag har de senaste månaderna ingått avtal om köp av lokalproducerad vindkraft.
- "Alla kan blomstra"-visionens innebörd (se bilaga 1, punkt 2) samt att ett förverkligande av visionen innebär ett samhälle som ingen ännu har upplevt.

Rådet **noterade** att visionen för Åland, *Alla kan blomstra i ett bärkraftigt samhälle på fredens öar*, kommit att bli en kraft som dels förenar privatpersoner och sektorer/organisationer och dels bidrar till en framåtrörelse i det åländska samhället.

3b. Rådets medlemmar presenterade sin syn på sin roll i rådet samt förväntningar på rådets arbete under dess tredje mandatperiod:

Talman Roger Nordlund uttalade att lagtinget har det övergripande ansvaret för utvecklings- och hållbarhetsagendans förverkligande och att det mot denna bakgrund är relevant att lagtingets talman har en permanent plats i utvecklings- och hållbarhetsrådet. Vidare gav talmannen uttryck för att det politiska stödet för arbetet med agendans förverkligande är minst lika stort i det nuvarande lagtinget som under lagtingets föregående mandatperiod.

Marcus Koskinen-Hagman uttalade att han representerar utbildningssektorn och att "Alla kan blomstra"-visionen och utvecklings- och hållbarhetsagendan bör genomsyra all utbildning. Vidare gav Marcus uttryck för att han förväntar sig att alla medlemmar i rådet sitter med för den kommande generationens skull.

Martha Hannus uttalade att hon representerar civilsamhället i dess bredaste bemärkelse och att "Alla kan blomstra"-visionens förverkligande kräver aktiva medborgare i en "underifrån"-rörelse. Vidare gav Martha uttryck för att vi kommer att behöva fatta svåra beslut med en förhoppning om att rådet under de kommande två åren vågar utmana: "Förändring är inte alltid bekvämt, så jag hoppas att vi inte alltid kommer att vara bekväma".

Peter Wiklöf uttalade att han iklär sig tre roller i rådet: 1. Som VD för Ålandsbanken vill han att banken är en förebild. 2. Som ordförande i Ålands Näringsliv vill han försöka få med även de små- och medelstora företagen i hållbarhetsarbetet enligt mottot "bättre än förra året". 3. Sätta Åland på världskartan. Såväl uppmärksamheten för Åland Index respektive Doconomy som bärkraft.ax genom EU-priset *European Sustainability Award 2019* visar att hållbarhetsarbetet ger Åland internationellt genomslag.

Förvaltningschef Dan E Eriksson uttalade en förväntan om att rådet fortsätter sitt engagemang för färdplanerna och att förvaltningschefens roll är att utgöra ett kitt mellan rådet, landskapsförvaltningen och regeringen. Vidare gav Dan uttryck för att förvaltningschefen ansvarar för att det faktiska arbetet med färdplanerna fortskrider (till de delar som berör landskapsförvaltningen).

Barbara Heinonen uttalade att hon representerar kommunerna, vars verksamheter utgör en väsentlig kraft för agendans genomförande. Kommunerna vill bidra, bland annat genom att skapa marknader för hållbara produkter och tjänster, till exempel genom upphandlingar. Avsikten är att framöver identifiera åtgärder, för agendans förverkligande, som flera kommuner kan jobba tillsammans med.

Utvecklingsminister Alfons Röblom uttalade att han avser att bidra genom att sätta kraft på att konkretisera åtgärder och att det finns en acceptans för genomförandet av agendan. Vidare gav Alfons uttryck för att såväl små som stora insatser är viktiga: Att med solpaneler äga sin egen energikälla, är ett sätt att översätta agendan till konkret handling och att göra den till sin egen i vardagen.

Rebecka Eriksson uttalade tre förväntningar: 1. Att rådet utgör ett forum där nya perspektiv kan förmedlas och diskuteras i syfte att utveckla oss som människor. 2. Att hon kan bidra med ett näringslivsperspektiv med fokus på globalt företagande (med kunder utanför Åland). 3. Att rådet går i bräschen för en regenerativ ledarskapsinställning som bygger på vår förståelse av människan som en del av både inre och yttre ekosystem, men utan att förringa den kunskap och de system vi skapat i den vetenskapliga och industriella revolutionen. Ett lyssnande ledarskap som bland annat värdesätter tystnad och goda samtal med högt i tak.

En stunds tystnad följde på Rebeckas redogörelse.

Petra Granholm uttalade att hon representerar civilsamhället och avser vara en röst för miljö och fred i alla dess dimensioner. Vidare uttalade Petra att hon hoppas att rådet kan vara ett rum med plats att "provtänka" och att dess arbete kan bygga på tre T: trygghet, tillit och transparens. Petra avgav ett löfte om att lyssna och lära; "i ljuset av ny kunskap så har jag förmågan att ändra mig". Hon avslutade med att konstatera att hon har ett livslångt engagemang för "Alla kan blomstra"-visionens förverkligande som är oberoende av hennes medverkan i rådet.

Johanna Boijer-Svahnström uttalade att hon representerar sjöfarten och att det innebär ett betydande ansvar. Vidare uttalade Johanna att hon förväntar sig konkreti med hjälp av morötter. Inom Viking Line avser Johanna, tillsammans med företagets 700 anställda på Åland, att fördjupa hållbarhetsarbetet ytterligare och presenterade företagets fem fokusområden.

Birgitta Eriksson-Paulson uttalade att hon representerar jord- och skogsbruken och en förväntan om att alla rådets medlemmar bidrar med nyanser, för att underlätta det fortsatta genomförandet av agendan. Vidare uttalade Birgitta att det är många åtgärder för hållbarhet igång inom lantbruket och att detta arbete fortsätter. Birgitta belyste att politiken, sedan EU-inträdet, har ett avgörande inflytande på lantbruket.

Lantrådet Veronica Thörnroos uttalade att hon ser tre styrkor med "bärkraft-processen": 1. Kontinuiteten (som kombineras med ständig förnyelse). 2. Bredden. 3. Ledarskapet. Vi förverkligar på riktigt och detta förutsätter att alla är med och drar åt samma håll. Vidare uttalade lantrådet att hon önskar konkreta insatser som inte alltid behöver vara stora, varje liten insats räknas.

4. Rådets rollförklaring

Utvecklings- och hållbarhetsrådets rollförklaring **fastställdes** (oförändrad från tidigare):

"Utvecklings- och hållbarhetsrådets roll handlar om att stå för kontinuiteten och vitaliteten i bärkraft-processen. Vi vill agera hjärta och hjärna bakom hållbarhetsarbetet, och slå vakt om de värderingar som vi gemensamt har enats om i utvecklings- och hållbarhetsagendan.

I våra uppdrag, som tillsammans täcker nästan alla sektorer på Åland, agerar vi dagligen ambassadörer för det åländska hållbarhetsarbetet. Det är vår fasta övertygelse att vi kan uppnå de sju strategiska utvecklingsmålen för Åland och de sjutton globala målen för världen genom lokal handling."

5. Val av två vice ordföranden

Rådet **beslutade** att utse Petra Granholm och Peter Wiklöf till vice ordföranden.

6. Mötesplan 2020

Rådet **beslutade** om följande mötesplan för rådets möten 2020:

- 31 januari kl 8.30-12
- 20 maj kl 8.30-12
- 10 juni kl 18 – *Bärkraftmötet 2020*
- 25 september kl 8.30-12

7. Behandling av utkast till färdplan för de strategiskt utvecklingsmål 1

[Arbetsgruppen för koordinering och rapportering](#) har, utgående från bland annat trafikljusanalysen (se rådets möte 6 maj 2019, punkt 5) och Statusrapport 3, arbetat fram första utkast till färdplaner för uppnåendet av de sju strategiska utvecklingsmålen. Utkasten till färdplaner för mål 2-7 behandlades vid rådets föregående möte (15 nov 2019, punkt 5).

Niklas Stenbäck, huvudansvarig koordinator för strategiskt utvecklingsmål 1 (tillsammans med Bengt Michelsson) och bollplanken Lotta Angergård, Erika Boman och Martha Hannus presenterade utkast till, samt metod för framtagandet, av utkast till färdplan för det strategiska utvecklingsmålet (bilaga 2).

Efter presentationen följde en **diskussion** där bland annat följande belystes:

- Behov av mätmetoder som stöder prioritering av åtgärder och resurser. Och ett behov av acceptans för att några delmål är kvalitativa och inte kan kvantifieras.
- Individens ägarskap och ansvar för den egna hälsan i kombination med samhällets strukturella insatser som förutsättning för uppnåendet av huvudmålet.

8. Färdplaner – rådets uppföljning

Rådet **diskuterade** den fortsatta uppföljningen av färdplanerna för de sju strategiska utvecklingsmålen. Avsikten är att färdplanernas innehåll publiceras på hemsidan bärkraft.ax under våren 2020 och att de presenteras i Statusrapport 4 (se punkt 9 nedan). Rådet **rekommenderar** att färdplanerna presenteras på ett överskådligt och tillgängligt sätt där det för läsaren finns möjlighet till stegvis fördjupning. Vidare bör presentationen kopplas ihop med redovisningen av utvecklingen för huvudmålets indikatorer.

Färdplanerna är "levande dokument" som ska anpassas löpande. De huvudansvariga koordinatorerna för respektive strategiskt utvecklingsmål ansvarar för den löpande anpassningen.

Utgående från förslag från *arbetsgruppen för koordinering och rapportering* **beslutade** rådet att åta sig följande i uppföljningen av färdplanerna:

- (i respektive sektor) lyfta betydelsen av utvecklings- och hållbarhetsagendan i allmänhet och arbetet med färdplanerna i synnerhet,
- regelbundet efterfråga resultat och
- analysera vad rådet kan bidra med för att de gula och röda indikatorerna i trafikljusanalysen (se rådets möte 6 maj 2019, punkt 5) ska slå om till grönt.

Rådet **beslutade** att eventuella inspel angående detaljer i färdplanernas innehåll framförs direkt från medlem i rådet till huvudansvarig koordinator för det aktuella strategiska utvecklingsmålet.

9. Statusrapport 4

Inom ramen för *arbetsgruppen för koordinering och rapportering* har arbetet med framtagandet av ett förslag till Statusrapport 4 inletts. Avsikten är att rådet behandlar förslaget och fastställer Statusrapport 4 vid rådets nästa möte och att rapporten publiceras i samband med Bärkraftmötet 2020 (10 juni).

I statusrapporten ska "rådets framåtblick", i likhet med de tre föregående statusrapporterna, ingå. Rådet **uppdrog** åt Rebecka Eriksson, Martha Hannus och Alfons Röblom att, med stöd av huvudsekreteraren, skriva ett förslag till "rådets framåtblick" för behandling och fastställande vid rådets nästa möte.

10. Bärkraftmötet 2020 respektive Demokratifest/Självstyrelsedagen 2020

Enligt rådets beslut vid föregående möte arrangeras Bärkraftmötet den 10 juni kl 18 (kvällstid för att möjliggöra för så många som möjligt att delta). Dagen innan avser nätverkets medaktörer att åter arrangera Demokratifesten (i samband med firandet av Självstyrelsedagen). Hållbarhetslots Sofia Enholm, som leder förberedelserna tillsammans med en planeringsgrupp, presenterade nuläget i planeringen.

Rådet **noterade** presentationen till kännedom.

11. Åland 100 och "ReGeneration-veckan 2021"

Ålands självstyrelse firar 100 år under jubileumsåret 9 juni 2021 – 9 juni 2022.

Avsikten är att delar av firandet erhåller internationell uppmärksamhet. Micke Larsson presenterade en eventuell aktivitet, som kan bli en av höjdpunkterna under jubileumsåret: En utvidgning av den fjärde upplagan av [ReGeneration 2030 Summit](#) (som preliminärt arrangeras i månadsskiftet aug/sep 2021). Åland skulle då kunna utgöra en internationell mötesplats för dialog mellan generationer inom såväl civilsamhället, näringslivet och internationell politik.

Den tredje upplagan av ReGeneration 2030 Summit arrangeras på Åland 22-24 augusti 2020.

Rådet **noterade** presentationen till kännedom och avser att följa upp ärendet vid nästa möte.

12. Övrigt

Micke Larsson redogjorde för möjligheten att rådets medlemmar skulle skriva krönikor för regelbunden publicering under det kommande året.

Rådet **beslutade** att gå vidare med möjligheten och att medverkan är frivilligt för respektive medlem i rådet.

13. Kommande möte

Nästa ordinarie möte hålls 20 maj 2020 kl 8.30-12. Plats för mötet meddelas senare.

14. Mötets avslutande

Veronica Thörnroos avslutade mötet med ett tack för goda diskussioner och hälsade rådets medlemmar välkomna på efterföljande lunch i lagtingets och landskapsregeringens restaurang.

Mötet avslutades kl 11.30.

Bilagor

- Bilaga 1   Bakgrund och nuläge (se nedan)
- Bilaga 2   Utkast/presentation – färdplan strategiskt utvecklingsmål 1

Vid protokollet

Micke Larsson

Bilaga 1.

Bakgrund och nuläge

1. Bakgrund

Rapporten *Omställning Åland – Strategisk planering för en hållbar framtid 2013-2051* togs fram av en parlamentarisk kommitté på uppdrag av landskapsregeringen (2012-2013). Mot bakgrund av rapporten valde lagtinget och landskapsregeringen att 2014 gå in för en gemensam strävan mot ett hållbart och bärkraftigt Åland senast 2051.

För att stöda förverkligandet av ovanstående strävan bildades *nätverket bärkraft.ax* på initiativ av aktörer inom offentliga sektorn, näringslivet, föreningslivet och utbildningssektorn i februari 2016. Nätverket är öppet för alla, såväl organisationer som privatpersoner. Samtidigt bildades utvecklings- och hållbarhetsrådet som ett forum inom bärkraft.ax.

Den 23 september 2016 manifesterades *Utvecklings- och hållbarhetsagenda för Åland*, som utgör ett samhällskontrakt som samhällets sektorer gemensamt arbetat fram och ställt sig bakom. Framtagandet av agendan skedde inom ramen för nätverket bärkraft.ax med hundratals deltagande personer och organisationer.

Agendan består av en vision för Åland och sju strategiska utvecklingsmål för år 2030. Visionen och de strategiska utvecklingsmålen tar sin utgångspunkt i fyra internationellt använda hållbarhetsprinciper. De strategiska utvecklingsmålen arbetades fram av skilda analysgrupper utifrån förslag som inlämnats av en expertpanel, bestående av 59 sakkunniga personer.

Strategier och mål i all ära, men utvecklings- och hållbarhetsagendans själva förverkligande är i slutändan det avgörande. I agendans tredje kapitel beskrivs stödstrukturer samt centrala samhällsaktörers roll i genomförandet (sid 18-21).

Förverkligandet av utvecklings- och hållbarhetsagendan kräver systematisk uppföljning och rapportering. Vid årliga Bärkraftmötet publiceras agendans årliga [statusrapport](#), som fastställs av utvecklings- och hållbarhetsrådet inom ramen för nätverket bärkraft.ax.

Förverkligandet av agendan utgör samtidigt Ålands bidrag till genomförandet av de sjutton gemensamma utvecklingsmålen för världen i Agenda 2030. I bearbetningen av de sju strategiska utvecklingsmålen beaktades Agenda 2030. I utvecklings- och hållbarhetsagendans kapitel 2 framgår vilken koppling respektive strategiskt utvecklingsmål har till de sjutton utvecklingsmålen i Agenda 2030 (sid 10-17).

2. "Alla kan blomstra i ett bärkraftigt samhälle på fredens öar" – vision för Åland

Visionen för Åland, *Alla kan blomstra i ett bärkraftigt samhälle på fredens öar*, är en förenande kraft som inspirerar och ökar framåtrörelsen i det åländska samhället i sin helhet.

Visionen är tidlös och består av tre beståndsdelar:

Den första beståndsdelan, *Alla kan blomstra*, är ett uttryck för en önskan om att samhället bidrar till att möjliggöra varje individs blomstrande med utgångspunkt i varje individs unika förutsättningar. Det är inte *ska* eller *får* blomstra, utan *kan*. Individen får själv avgöra sitt deltagande samtidigt som blomstrandet kräver ansvarstagande och aktiva insatser från individen själv. Det är inte *vi*, utan *alla* kan blomstra. För finns det ett vi finns det också ett dem.

Det är ett öppet "alla", som även kan omfatta människor utanför Åland och andra levande varelser än människor. I beståndsdelan finns även en begränsning inbyggd, ditt blomstrande kan inte gå ut över andras möjligheter att blomstra.

Den andra beståndsdelan, *i ett bärkraftigt samhälle*, är ett uttryck för en vilja att vi som bor och verkar på Åland kan försörja oss på egen hand. Med hållbar mat på bordet, hållbart tak över huvudet, och hållbara transporter. Allt producerat med endast förnyelsebar energi.

En bärkraft, som byggs av hårt, välmenat och meningsfullt arbete, avlönat eller ej. En bärkraft som förutsätter ett gott ledarskap, som med mod och integritet har förmåga att signalera välgrundad trygghet och navigera i en tid av ständig förändring.

Den tredje beståndsdelan, *på fredens öar*, handlar om ett samhälle som lever i samklang med livets begynnelsepunkt, vattnet. Öar vars omgivande vatten är rent och som förenar samhällena runt Östersjön och i övriga Norden.

Fredens öar står för vår plats på jorden, vårt sammanhang och det som är unikt för just Åland. Nutidens åländska samhälle byggdes inte över en natt. Bakom välfärd och bekvämlighet skymtar arvet från tidigare generationer, deras kunskaper och arbete i en ständig växelverkan med naturen. Vi förvaltar det arvet, vi gräver där vi står, och vi utgår från våra lokala förutsättningar. Och vi använder ordet "vi" på ett välkomnande sätt: det är ett "vi" som är till för alla som vill bo och verka på Åland, och det är ett "vi" som öppnar upp för världen. Åland är del av ett större sammanhang.

Vi använder både demilitariseringen och hållbarhetsarbetet som en kraftfull språngbräda ut i det internationella samarbetet, till exempel när det gäller Östersjön som ett fredens hav och ett allt renare vatten.

Fredens öar handlar dock allra mest om fredliga relationer, dig och mig emellan. Ett samhälle där det inte längre finns våld, varken fysiskt, verbalt eller sexuellt. Ett samhälle med individer som odlar samförstånd med hjälp av goda samtal.

Ett förverkligande av "Alla kan blomstra"-visionen innebär ett samhälle som ingen ännu har upplevt.

2.1 Dialog och kommunikation

"Alla kan blomstra"-visionen är formulerad av hundratals individer och dess förverkligande förutsätter kommunikation och dialog med alla som bor och verkar på hela Åland. Strävan om en involvering av alla, även barn och ungdomar, pensionärer och grupper som sällan deltar i dialog om samhällets utveckling, innebär ett behov av mångsidiga och långsiktiga former för dialog.

Ett av syftena med nätverket bärkraft.ax är att vara en plattform som bidrar till ökad kommunikation och dialog.

3. Samverkansforum och funktioner i nätverket bärkraft.ax

Nätverket bärkraft.ax är navet för samordningen av arbetet med att förverkliga utvecklings- och hållbarhetsagendan. Nätverket bildades i början av 2016 på initiativ av aktörer från offentlig sektor, näringslivet, föreningslivet samt utbildningssektorn. Bärkraft.ax är öppet för deltagande av aktörer i alla samhällssektorer och alla människor som vill bidra till ett bärkraftigt och hållbart Åland.

Genom aktiv dialog bidrar nätverket till ökad samordning och kompetens mellan och inom samhällssektorerna. Med såväl fysiska som digitala mötesplatser utgör bärkraft.ax en plattform för dialog för alla som bor och verkar på eller besöker Åland.

Samverkansformerna i och kring bärkraft.ax är transparenta och i ständig utveckling. Det är deltagarna, såväl individer som organisationer, som löpande ger nätverket dess innehåll och även omformar innehållet. I det följande beskrivs några av de funktioner och forum som är aktuella i nuläget. En översiktsbild av nätverket bärkraft.ax finns nedan (se sid 8).

Landskapsregeringen ansvarar för att upprätthålla grundläggande infrastruktur, såsom digitala och fysiska forum för nätverket bärkraft.ax.

3.1 Bärkraftmötet

Det årliga stormötet, Bärkraftmötet, arrangeras i juni. En mötesplats för kunskapsutbyte och en inspirationskälla för alla som vill bidra till "Alla kan blomstra"-visionens förverkligande. Vid Bärkraftmötet uppmärksammas goda exempel, från alla samhällssektorer, i arbetet med agendans förverkligande. Den årliga statusrapporten publiceras vid Bärkraftmötet.

Medaktörerna (se beskrivning nedan, p 4.3), inklusive landskapsregeringen, är Bärkraftmötets arrangörer. Årets Bärkraftmöte, som är det sjätte i ordningen, arrangeras den 10 juni kl 18.00.

3.2 Utvecklings- och hållbarhetsrådet

Utvecklings- och hållbarhetsrådet, har utsetts för att ta ansvar för bärkraft.ax. Rådet består av ledande personer från olika sektorer, och ansvarar för nätverkets vitalitet och långsiktiga existens. Rådet ska regelbundet följa upp det åländska samhällets arbete med genomförandet av utvecklings- och hållbarhetsagendan.

Rådet sammanträder vid minst två ordinarie möten per år. Rådets ledamöter utses för mandatperioder om två kalenderår. Lantrådet, talmannen och förvaltnings- och utvecklingschefen är permanenta medlemmar i utvecklings- och hållbarhetsrådet. Lantrådet är rådets ordförande. Rådets mötesprotokoll publiceras både på [regeringen.ax](https://www.regeringen.ax) och [barkraft.ax](https://www.barkraft.ax).

Utvecklings- och hållbarhetsrådets medlemmar perioden 2020-2021 (rådets 3:e mandatperiod):

Lantråd Veronica Thörnroos (rådets ordförande)
talman Roger Nordlund
förvaltnings- och utvecklingschef Dan E Eriksson

Johanna Boijer-Svahnström (näringslivet – informationsdir. Viking Line/v ordf Ålands Näringsliv)
Birgitta Eriksson-Paulson (jord-, skogs- och vattenbrukare – ordförande Ålands Producentförb)
Rebecka Eriksson (näringslivet – vice VD Eriksson Capital)

Niclas Forsström (föreningslivet – Folkhälsan)
Petra Granholm (föreningslivet –Ålands Natur & Miljö och Ålands Fredsinstitut)
Martha Hannus (föreningslivet – Emmaus)

Barbara Heinonen (kommunsektorn – stadsdirektör Mariehamns stad)
Marcus Koskinen-Hagman (utbildningssektorn – rektor Åland lyceum)
Alfons Röblom (landskapsregeringen – utvecklingsminister)
Peter Wiklöf (näringslivet – VD Ålandsbanken/ordförande Ålands Näringsliv r.f.)

3.3 Medaktörerna

Medaktörerna är ett forum där stora delar av det organiserade Åland deltar. Medaktörerna utgör på många sätt navet i bärkraft.ax och samordnar löpande planering av och åtgärder för agendans förverkligande. En sammanställning av nätverkets medaktörer finns på barkraft.ax.

Medaktörerna håller cirka fem samordningsmöten årligen med lotsfunktionen (se beskrivning nedan, p 4.5) som sammankallande koordinator. Nästa möte hålls den 11 februari kl 13 på Sveriges generalkonsulat med generalkonsul Claes Hammar som värd.

3.4 Nätverksgruppen för hållbara storföretag

Det åländska näringslivet har en väsentlig roll i förverkligandet av utvecklings- och hållbarhetsagendan. Våren 2017 träffades representanter för ledningarna av de största åländska företagen för att diskutera näringslivets roll. Vid mötet enades företagen om att etablera ett aktivt samarbete för agendans förverkligande och hösten 2017 bildades *Nätverksgruppen för hållbara storföretag*. Gruppens huvudsakliga syfte är att driva på de större åländska företagens arbete med att förverkliga utvecklings- och hållbarhetsagendan.

En sammanställning av de deltagande företagen finns på barkraft.ax. Gruppen leds av två ordföranden (ettåriga mandat) som väljs inom gruppen. Våren 2020 är Niklas Lampi och Daniela Johansson ordföranden. De båda ordförandena bistås av nätverkets lotsfunktion. Gruppen har två ordinarie möten per år och genomför aktiviteter löpande under året.

3.5 Lotsfunktion

Under hösten 2016 identifierade medaktörerna ett behov av stöd för att få rådgivning i arbetet med att implementera utvecklings- och hållbarhetsagendan i den egna verksamheten. Efter diskussioner och utredning etablerades en lotsfunktion i form av ett pilotprojekt under perioden maj 2018 – mars 2019. Pilotprojektet utvärderades och lotsfunktionen övergick i ordinarie verksamhetsform från april 2019. En ledande hållbarhetslots samt en hållbarhetslots är anställda och verkar med separata ansvarsområden. Den ledande hållbarhetslotsen stöder alla organisationer inklusive företag och den andra hållbarhetslotsen har privatpersoner och kommunikation som fokusområde.

Lotsfunktionens huvudman är föreningen bärkraft.ax Åland r.f. som bildats av ett flertal av nätverkets medaktörer. Styrelsen består av Susanne Broman (Handikappförbundet), Niclas Forsström (Folkhälsan), Jacob Haagendal (NIPÅ), Henrik Lagerberg (Handikappförbundet) Lotta Nummelin (Östersjöfonden), Magnus Sandberg (Ålands kommunförbund) och Tomas Urvas (Röda Korset).

3.6 Arbetsgruppen för koordinering och rapportering

Under hösten 2018 etablerades *arbetsgruppen för koordinering och rapportering* med uppdrag att dels koordinera implementeringen av agendans sju strategiska utvecklingsmål samt dels ansvara för rapporteringen av implementeringen. I uppdraget ingår framtagandet av ett utkast till agendans årliga statusrapport. Arbetsgruppens uppdrag fastställdes av utvecklings- och hållbarhetsrådet i november 2018.

Arbetsgruppen består av huvudansvariga koordinators för respektive strategiskt utvecklingsmål, med tillhörande stöd i arbetet genom bollplank. Därtill finns flertalet övergripande personresurser i arbetsgruppen. Arbetsgruppens sammansättning samt mötesprotokoll finns på [bärkraft.ax](https://barkraft.org).

4. Lagtinget och landskapsregeringen

Lagtinget omfattade utvecklings- och hållbarhetsagendan första gången i samband med behandlingen av budgeten för landskapet Åland 2017. Sedan dess har lagtinget återbekräftat detta i samband med den årliga budgetbehandlingen.

Lagtinget har det övergripande politiska ansvaret för utvecklings- och hållbarhetsagendans förverkligande.

Landskapsregeringen ansvarar för att proaktivt agera katalysator och koordinator för förverkligandet av agendan. En lagbyggare som samlar krafter i offentliga sektorn och i förlängningen i hela det åländska samhället. Landskapsregeringen försöker agera förebild genom ett gediget hållbarhetsarbete i de egna verksamheterna. Utbildningsinsatser för förvaltningens medarbetare genomförs regelbundet.

4.1 Dialog mellan lagtinget och landskapsregeringen

Med beaktande av lagtingets övergripande politiska ansvar för förverkligandet har följande struktur för landskapsregeringens rapportering till lagtinget etablerats:

- Landskapsregeringen lämnar ett meddelande till lagtinget vart 4:e år (nästa gång aug/sep 2022) med nulägesbeskrivning samt landskapsregeringens avsikter på tre till fem års sikt med anledning av nuläget.
- I landskapsregeringens förslag till budget för landskapet Åland redogörs årligen för föreslagna åtgärder som, under kommande verksamhetsår, syftar till att bidra till förverkligandet.
- I årsredovisningen för landskapet Åland redogörs för uppföljning av åtgärderna i budgeten för landskapet Åland.

5. Färdplaner för uppnåendet av de sju strategiska utvecklingsmålen

Med utgångspunkt i det nuläge som beskrivs i de tre första statusrapporterna har *arbetsgruppen för koordinering och rapportering* arbetat fram utkast till färdplaner för uppnåendet av de sju strategiska utvecklingsmålen per 2030. Färdplanerna omfattar de strategiska utvecklingsmålen delmål, nulägesbeskrivningar, prioriterade åtgärder, tidsplan samt ansvariga aktörer för genomförandet.

Första utkast till färdplaner presenterades och diskuterades vid utvecklings- och hållbarhetsrådets möte den 15 november 2019. Fortsatt behandling sker vid rådets nästa möte den 31 januari 2020.

6. Utanför Åland/internationella relationer

Förverkligandet av utvecklings- och hållbarhetsagendan är beroende av att åtminstone alla länder runt Östersjön genomför FN:s Agenda 2030. Mot denna bakgrund agerar Åland och nätverket bärkraft.ax aktivt för handlingskraftigt internationellt samarbete. Detta gäller såväl föreningar, företag som de offentliga institutionerna.

Lagtinget gör detta bland annat inom ramen för Nordiska rådet och Baltic Sea Parliamentary Conference (BSPC). Material på engelska för internationella sammanhang finns tillgängligt på barkraft.org.

I det följande redogörs för landskapsregeringens internationella samverkansarbete med koppling till utvecklings- och hållbarhetsagendan.

6.1 Finland

Finlands kommission för hållbar utveckling leds av statsministern och dess sekretariat är placerat vid Statsrådets kansli. Kommissionen grundades för drygt 25 år sedan och har som syfte att bistå Finlands strävan om att uppnå en hållbar utveckling för landet i sin helhet. Ålands ordinarie medlem i kommissionen är lantrådet och nätverkets huvudsekreterare är suppleant.

I juli 2020 lämnar Finland sin andra *Voluntary National Review* (VNR) angående landets genomförande av Agenda 2030 till FN (i samband med det årliga högnivåmötet för Agenda 2030). Finland lämnade sin första VNR 2016. Åland kommer att lämna en kortfattad redogörelse i ett separat kapitel i Finlands VNR.

6.2 Norden

I samband med att FN:s Agenda 2030 trädde ikraft har det Nordiska ministerrådet, med de nordiska samarbetsministrarna i spetsen verkat för att stöda de nordiska ländernas implementering av Agenda 2030 (genom handlingsprogrammet [Generation 2030](#)). En naturlig följeffekt är att det nordiska samarbetet och de nordiska ländernas statsministrar i augusti 2019 deklarerade visionen att "Norden ska bli världens mest hållbara och integrerade region" (*Vår vision 2030*).

Landskapsregeringen är en aktiv aktör inom Nordiska ministerrådet för visionens förverkligande.

6.3 EU

EU har en avgörande roll för att Agenda 2030 ska kunna förverkligas. I EU-kommissionens reflektionspapper, [Towards a Sustainable Europe by 2030](#) (januari 2019), konstaterar kommissionen att "vår ekonomi behöver moderniseras för att omfatta hållbara konsumtions- och produktionsmönster, korrigera obalanser i våra livsmedelssystem och placera våra transporter inom hållbarhetens ramar. För att göra detta måste vi rikta all forskning, finansiering, beskattning och styrning mot uppnåendet av Agenda 2030".

Landskapsregeringen följer aktivt kommissionens arbete och deltar vid mötena för rådets arbetsgrupp för Agenda 2030.

I april 2019 utsåg EU-kommissionen Åland till en av vinnarna av *European Sustainability Award 2019* för "initiativet bärkraft.ax och utvecklings- och hållbarhetsagendan" (i kategorin för samhällen upp till 100 000 invånare, en av sju kategorier). Vinnarna förväntas agera ambassadörer i Europa för hållbar utveckling i allmänhet och Agenda 2030 i synnerhet.

7. ReGeneration 2030

I det nordiska *Generation 2030-programmet* och *Vår vision 2030* (se punkt 6.2 ovan) betonas vikten av att unga involveras i genomförandet. Som en effekt av detta har unga i Östersjöregionen och övriga Norden etablerat en fristående plattform för deltagandet; [ReGeneration 2030](#) (med deltagare i åldrarna 15-32 år från de nordiska länderna/självstyrda områdena, Estland, Lettland, Litauen, Ryssland, Tyskland och Polen).

ReGeneration 2030 arrangerar ett årligt toppmöte sedan 2018. Hittills har Åland utgjort platsen för det årliga toppmötet och förutsättningar finns för att Åland permanentas som arrangörsort. Den tredje upplagan går av stapeln i Mariehamn den 22-24 augusti 2020.

Landskapsregeringen är samarbetspartner, tillsammans med bland andra Nordiska ministerrådet och Östersjöstaternas råd (CBSS), till *ReGeneration 2030*.